

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут будівництва та архітектури
Кафедра охорони праці та безпеки життєдіяльності

03-10-116М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до проведення
Виробничої практики 1

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня за освітньо-професійною програмою «Охорона
праці» спеціальності 263 «Цивільна безпека»
всіх форм навчання

Рекомендовано науково-методичною
радою з якості ННІБА
Протокол № 4 від 31.01.2024 р.

Рівне – 2024

Методичні вказівки до проведення Виробничої практики 1 для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Охорона праці» спеціальності 263 «Цивільна безпека» всіх форм навчання. [Електронне видання] / Кусковець С. Л., Шаталов О. С. – Рівне : НУВГП, 2024. – 16 с.

Укладачі: Кусковець С. Л., канд. техн. наук, доцент кафедри охорони праці та безпеки життєдіяльності;
Шаталов О. С., канд. с-г. наук, доцент кафедри охорони праці та безпеки життєдіяльності.

Відповідальний за випуск: Кухнюк О. М., канд. техн. наук, доцент, в.о. завідувача кафедри охорони праці та безпеки життєдіяльності.

Керівник групи забезпечення спеціальності 263 «Цивільна безпека»: Шаталов О. С., канд. с-г. наук, доцент кафедри охорони праці та безпеки життєдіяльності.

© С. Л. Кусковець,
О. С. Шаталов, 2024
© Національний університет
водного господарства та
природокористування, 2024

ВСТУП

Виробнича практика 1 є складовою частиною навчального процесу підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня і розглядається як форма їх адаптації до умов та характеру майбутньої професійної діяльності.

Виробнича практика 1 – це самостійна робота здобувачів безпосередньо на робочих місцях, виконання конкретних посадових обов'язків, які здобувачі можуть займати за кваліфікаціями, передбаченими Освітньо-професійною програмою (<http://surl.li/lfxsg>).

Виробнича практика 1 є обов'язковим освітнім компонентом освітньо-професійної програми «Охорона праці» і спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих здобувачами та набуття і удосконалення практичних навичок і умінь.

1. Тривалість та результати навчання Виробничої практики 1

Виробнича практика 1 для здобувачів вищої освіти освітнього рівня «бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою «Охорона праці» передбачена в обсязі 6 кредитів (180 годин) самостійної роботи, відповідно до навчального плану спеціальності 263 «Цивільна безпека» та графіка освітнього процесу.

Результатами навчання, які набувають здобувачі вищої освіти, за час проходження Виробничої практики 1, є:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- навички міжособистісної взаємодії;
- здатність працювати як в команді, так і автономно;
- навички здійснення безпечної діяльності;

- прагнення до збереження навколишнього середовища;

- усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ цивільного захисту, охорони праці; дотримання основних принципів здійснення цивільного захисту та державної політики з питань охорони праці;

- здатність оперувати термінами та визначеннями понять у сфері цивільного захисту, охорони праці; основними положеннями, вимог та правил стосовно проведення моніторингу, організування та впровадження заходів щодо запобігання, ліквідування надзвичайних ситуацій;

- здатність до застосовування тенденцій розвитку техніки і технології захисту людини, матеріальних цінностей і довкілля від небезпек техногенного і природного характеру та обґрунтованого вибору засобів та систем захисту людини і довкілля від небезпек;

- здатність організувати нагляд (контроль) за додержанням вимог законодавства у сфері цивільного захисту, техногенної безпеки;

- здатність до оцінювання ризиків виникнення та впливу надзвичайних ситуацій на об'єктах суб'єкта господарювання та ризиків у сфері безпеки праці;

- здатність до аналізу й оцінювання потенційної небезпеки об'єктів, технологічних процесів та виробничого устаткування для людини й навколишнього середовища;

- здатність обґрунтовувати та розробляти заходи, спрямовані на запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, захист населення і територій від надзвичайних ситуацій, забезпечення безпечної праці та запобігання виникненню нещасних випадків і професійних захворювань;

- здатність прогнозувати і оцінювати обстановку в зоні надзвичайної ситуації (аварії) та тактичні можливості підрозділів, що залучаються до ліквідування надзвичайної ситуації (аварії);

- здатність до проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у разі їх виникнення;

- готовність до застосовування та експлуатації технічних систем захисту, засобів індивідуального та колективного захисту людини від негативного впливу небезпечних чинників надзвичайної ситуації;

- здатність до організації безпечної експлуатації техніки, устаткування, спорядження у сфері професійної діяльності;

- здатність організовувати та проводити навчання працівників підприємств, установ та організацій і населення до дій в умовах надзвичайних ситуацій;

- здатність аналізувати, оцінювати відповідність інженерно-технічних і організаційних рішень при експлуатації будівель, споруд, устаткування, систем і мереж, виконанні робіт нормативним вимогам з пожежної, техногенної безпеки та забезпечувати їх безпечно обслуговування, ремонт та експлуатацію;

- здатність до розуміння, організації, аналізу діяльності системи управління охороною праці суб'єктів господарювання, контролю за дотриманням законодавчих та інших нормативно-правових актів з охорони праці, враховуючи особливості виробничої, пожежної, техногенної безпеки суб'єктів господарювання та виробничих процесів з метою профілактики та упередження випадків виробничого травматизму.

та уміння:

- аналізувати суспільні явища й процеси на рівні, необхідному для професійної діяльності, знати нормативно-правові засади забезпечення цивільного захисту, питання нормативного регулювання забезпечення заходів у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки об'єктів і територій;

- пояснювати процеси впливу шкідливих і небезпечних чинників, що виникають у разі небезпечної події; застосовувати теорії захисту населення, території та

навколишнього природного середовища від уражальних чинників джерел надзвичайних ситуацій, необхідні для здійснення професійної діяльності знання математичних та природничих наук;

- обирати оптимальні заходи і засоби, спрямовані на зменшення професійного ризику, захист населення, запобігання надзвичайним ситуаціям;

- передбачати екологічно-збалансовану діяльність, необхідний рівень індивідуальної безпеки та психічного здоров'я у разі виникнення типових небезпечних подій;

- визначати фізичні, хімічні, біологічні та психофізіологічні шкідливі виробничі чинники та аналізувати безпечність виробничого устаткування;

- визначати технічний стан зовнішніх та внутрішніх інженерних мереж та споруд для оцінювання відповідності його вимогам цивільного захисту та техногенної безпеки;

- класифікувати речовини, матеріали та суб'єкти господарювання за ступенем їх небезпечності;

- ідентифікувати небезпеки та можливі їх джерела, оцінювати ймовірність виникнення небезпечних подій та їх наслідки;

- пояснювати номенклатуру, класифікацію та параметри уражальних чинників джерел техногенних і природних надзвичайних ситуацій та результати їх впливів;

- обирати оптимальні способи та застосовувати засоби захисту від впливу негативних чинників хімічного, біологічного і радіаційного походження;

- пояснювати концептуальні основи моніторингу об'єктів захисту та знати автоматичні системи, прилади та пристрої, призначені для спостереження та контролювання стану об'єкта моніторингу, вимірювання його параметрів та збереження інформації щодо його стану;

- знати типи автоматизованих систем раннього виявлення надзвичайних ситуацій та оповіщення, загальні технічні характеристики та вимоги до застосування систем управління, зв'язку та оповіщення у надзвичайних ситуаціях;

- демонструвати вміння щодо проведення заходів з ліквідування надзвичайних ситуацій та їх наслідків, аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт;

- аналізувати і обґрунтовувати інженерно-технічні та організаційні заходи щодо цивільного захисту, техногенної та промислової безпеки на об'єктах та територіях;

- пояснювати вимоги щодо убезпечення та захисту суб'єктів господарювання, положення та вимоги щодо безпечності, ідентифікації, паспортизації та ведення реєстрів об'єктів підвищеної небезпеки та потенційно небезпечних об'єктів;

- застосовувати заходи цивільного захисту: з інформування та оповіщення населення; стосовно укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту; щодо евакуювання населення із зони надзвичайної ситуації та життєзабезпечення евакуйованого населення в місцях їх безпечного розміщення;

- організовувати та проводити навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях; доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід у сфері професійної діяльності;

- визначати психофізіологічну та професійну придатності у процесі підготовки до діяльності, пристосування людини до навколишніх умов у процесі праці та їх вплив на її безпеку.

2. Бази Виробничої практики 1

Здобувачі вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Охорона праці» можуть проходити виробничу практику в установах, організаціях чи підприємствах за переліком розділу Потенційні бази виробничих практик ОПБЖД (Wikicitet: <http://surl.li/odvdy>).

Студенти можуть проходити Виробничу практику 1 в інших установах та організаціях чи підприємствах за умови укладення Угоди про їх співпрацю з НУВГП.

3. Мета і завдання Виробничої практики 1

Мета виробничої практики 1: знайомство з функціями та напрямками роботи, за посадами, які здобувачі можуть займати за кваліфікаціями передбаченими Освітньою програмою.

Завдання: сформувати у здобувача певні професійні практичні знання, вміння та навички, необхідні для роботи у сфері охорони праці, пожежної та техногенно-екологічної безпеки та закріпити на практиці теоретичні знання, отримані при вивченні фахових навчальних дисциплін.

4. Організація та керівництво Виробничою практикою 1

Розподіл здобувачів вищої освіти для проведення Виробничої практики 1 здійснюється відповідно до Договору про проведення практики здобувачів закладу вищої освіти з установою, організацією чи підприємством, що є в переліку Потенційних баз виробничих практик кафедри ОПБЖД, і оформлюється наказом по НУВГП.

Перед початком Виробничої практики 1 на кафедрі ОПБЖД проводять установчі збори, де здобувачі одержують роз'яснення мети та завдань практики, організації проходження практики, визначення форми подання звітності та процедури захисту звітів. Здобувачі, які направляються на виробничу практику отримують інструктаж від керівника практики від закладу вищої освіти з безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу НУВГП із реєстрацією у журналі інструктажів відповідно до розробленої інструкції.

Здобувач-практикант має з'явитися на місце проходження Виробничої практики 1 у термін, установлений наказом ректора НУВГП.

Здобувач, прибувши на базу Виробничої практики 1, зобов'язаний:

- простежити за вчасним оформленням адміністрацією наказу про проходження ним виробничої практики і про призначення керівника практики від підприємства, установи чи організації;

- у разі потреби оформити перепустку на базу практики у встановленому адміністрацією бази практики порядку;

- пройти вступний і первинний інструктажі з охорони праці, з питань цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях у встановленому адміністрацією бази практики порядку.

Безпосереднє керівництво Виробничою практикою 1 здійснює фахівець від бази практики, призначений наказом адміністрації бази практики, а навчально-методичне керівництво – викладач кафедри охорони праці та безпеки життєдіяльності НУВГП.

Організація проведення Виробничої практики 1 забезпечується такими документами:

- силабус Виробничої практики 1 (навчальна платформа Moodle (сторінка Виробничої практики 1), або на сайті університету – розділ «СТУДЕНТУ» («Платформа силабусів»);

- щоденник практики (де вказано місце проходження практики, прізвище і посада фахівця, що здійснює керівництво практикою, календарний графік проходження практики (головний розділ щоденника), перелік робіт і час їх виконання, робочі записи практиканта; індивідуальне завдання (за потребою чи вимогою керівника практики від навчального закладу); відгук і оцінка роботи здобувача на практиці керівника практики від підприємства; відгуки осіб, які перевіряли проходження практики; висновок керівника практики від закладу вищої освіти про проходження практики з виставленою оцінкою), видається керівником практики від НУВГП разом з іншими організаційними документами.

- звіт з Виробничої практики 1.

Відмітки у щоденнику про час прибуття та завершення практики, а також підписи керівника практики від підприємства та звіт з Виробничої практики 1 мають бути завірені печаткою бази практики.

5. Обов'язки керівника практики від кафедри

Керівник практики від кафедри Охорони праці та безпеки життєдіяльності зобов'язаний організувати Виробничу практику 1 відповідно до графіка освітнього процесу та затвердженого силабусу:

- своєчасно вручити здобувачам направлення, інші необхідні матеріали для проходження практики (щоденник, методичні вказівки, тощо) та провести загальний інструктаж щодо організації та тривалості Виробничої практики 1;

- довести до відома здобувачів вимоги про звітність та критерії оцінювання результатів Виробничої практики 1 та процедуру захисту звіту;

- допомогти здобувачам скласти індивідуальний календарний графік проходження Виробничої практики 1;

- організувати і провести диференційований залік з Виробничої практики 1, результати занести до навчальної відомості.

Аналіз результатів проходження здобувачами вищої освіти Виробничої практики 1 обговорюються на засіданні кафедри.

6. Обов'язки керівника від бази практики

Виконуючи свої функціональні обов'язки, керівник практики від бази Виробничої практики 1 повинен:

- влаштувати здобувачів на робочі місця, забезпечити проведення вступного і первинного інструктажів з охорони праці, з питань цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях;

- створити належні умови для якісного виконання здобувачами програми практики;
- здійснювати методичне керівництво і допомагати здобувачам в одержанні необхідних матеріалів як для виконання програми практики, так і для написання звіту;
- контролювати роботу здобувачів і додержання ними трудової дисципліни;
- періодично перевіряти ведення здобувачами щоденників проходження практики, розглядати та оцінювати звіти з практики;
- дати письмовий відгук-характеристику здобувачам з оцінкою їх ставлення до роботи, дотримання трудової дисципліни, рівня практичної підготовки (розділ щоденника).

Результати роботи здобувача на практиці оцінюються за 100-бальною шкалою: «90-100 – відмінно», «74-89 – добре», «60-73 – задовільно», «менше 60 – незадовільно».

Підпис та оцінка керівника практики від підприємства, організації, установи завіряється печаткою.

7. Обов'язки здобувача вищої освіти

Під час Виробничої практики 1 здобувачу необхідно:

- своєчасно прибути на базу практики з відповідними документами, одержаними в НУВГП;
- додержуватися вимог охорони праці, пожежної та техногенної безпеки, трудового законодавства і внутрішнього розпорядку на рівні з працівниками бази Виробничої практики 1;
- виконувати індивідуальний календарний графік Виробничої практики 1;
- у разі потреби, відвідувати керівника Виробничої практики 1 від НУВГП у дні його консультацій на кафедрі, або в онлайн-спілкуванні;

- виконувати завдання і доручення керівника практики від бази виробничої практики, спрямованих на розширення та засвоєння практичних навиків;
- дбати про особисту безпеку і здоров'я, а також про безпеку і здоров'я оточуючих працівників у процесі виконання будь-яких робіт;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- якісно та у повному обсязі виконувати завдання, визначені програмою практики;
- оформляти щоденник проходження виробничої практики за встановленою формою;
- зібрати та обробити матеріали, необхідні для підготовки звіту з практики і завірити його печаткою підприємства;
- своєчасно подати керівникові практики від університету письмовий звіт про виконання всіх завдань і щоденник практики, оформлений належним чином і затверджений керівником практики від підприємства та завірені печатками у встановленому порядку.

Здобувачу вищої освіти, який не виконав програму Виробничої практики 1 з поважних причин, може бути надано право проходження такої практики повторно відповідно до «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП» за рахунок особистого часу.

8. Структура та зміст Виробничої практики 1

Структура та зміст Виробничої практики 1, а також приблизний розподіл годин для виконання поставлених завдань наведено в Силабусі Виробничої практики 1 (03-10-180S).

9. Вимоги до складання та оформлення звітів про Виробничу практику 1

Звіт про проходження практики повинен включати:

- *титульну сторінку* зі всіма підписами (форма титульної сторінки наведена в Додатку);

- *зміст*, в якому наводиться перелік включених до звіту розділів із зазначенням сторінок;

- *вступ*, що містить коротку характеристику установи – бази Виробничої практики 1 і завдання, що стоять перед установою щодо забезпечення здорових і безпечних умов праці працівників.

- *основну частину звіту* (відповіді на питання, які зазначені у п. 8 Силабусу «Структура та зміст Виробничої практики 1»; із наведеного переліку потрібно індивідуально сформулювати пункти та підпункти змісту в яких слід дати ґрунтовний опис перерахованих у цьому пункті завдань, що властиві даній базі практики);

- *список використаної літератури*, в тому числі нормативні акти, методичні вказівки, державні або інші стандарти тощо.

- *додатки* (представляються приклади документів, схем та ін.).

Звіт необхідно оформлювати на аркушах формату А4 (210x297мм), друкувати через 1,5 інтервалів шрифтом Times New Roman, або Arial №14 пт. Розміри полів тексту: ліве – 30 мм, верхнє і нижнє – 20 мм, праве – 10 мм. Абзацний відступ повинен бути однаковим протягом усього тексту і дорівнювати 10 мм.

Структури елементів “ЗМІСТ”, “ВСТУП”, “ВИСНОВКИ” не нумерують а їх назви правлять за заголовки структурних елементів.

Розділи і підрозділи повинні мати заголовки. Пункти і підпункти можуть мати заголовки.

Сторінки слід нумерувати арабськими цифрами, додержуючись наскрізної нумерації протягом усього тексту звіту. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

10. Підведення підсумків та оцінювання проходження практики

Підсумковою формою контролю Виробничої практики 1 є диференційований залік.

Поточний контроль проходження Виробничої практики 1 проводиться:

- за виконанням вимог до оформлення документів про вчасне прибуття на місце проходження практики;
- за оформленням звіту з Виробничої практики 1;
- за відгуком та оцінкою керівника виробничої практики від підприємства, де відбувалось проходження практики.

- за оформленим щоденником Виробничої практики 1.

Підсумковий контроль відбувається під час захисту звіту з Виробничої практики 1. Звіт захищається здобувачем особисто в кінці терміну практики перед викладачем, що є керівником практики від НУВГП.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінювання.

Поточний контроль оцінюється за критеріями, які дозволяють отримати такі обов'язкові бали:

Вчасне оформлення документів про прибуття на практику – 5 балів

Оформлення щоденника практики – 10 балів

Оформлення звіту з виробничої практики – 45 балів

Підсумковий контроль – захист звіту з практики – 40 балів

Всього – 100 балів.

Додаткові (бонусні) бали можуть нараховуватись за оригінальність підходу до розробки пропозицій щодо удосконалення діяльності підприємства з включенням їх до звіту про проходження практики. Здобувачі мають можливість додатково отримати бали за виконання індивідуальних завдань дослідницького характеру, а також

можуть бути долучені до написання та опублікування наукових статей за результатами Виробничої практики 1.

11. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Законодавство України. URL: www.rada.kiev.ua/
2. Державний комітет статистики України URL: <https://ukrstat.gov.ua/>
3. Сайт Держпраці. URL: <http://dsp.gov.ua/>
4. Наукова бібліотека НУВГП. URL: <http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka> (інформаційні ресурси у цифровому репозиторії).
5. Виробничо-практичний журнал «Охорона праці і пожежна безпека». URL: <http://oppb.com.ua>.
6. Силабус «Виробничої практики 1» для здобувачів вищої освіти першого ступеня «бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою «Охорона праці» спеціальності 263 «Цивільна безпека» (03-10-180S). URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/28488/1/03-10-180S.pdf>.

Додаток

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Кафедра охорони праці та безпеки життєдіяльності

ЗВІТ
про проходження Виробничої практики 1

в/на _____
(назва організації – бази практики)

Виконав (ла):
здобувач вищої
освіти _____
(спеціальність, курс, група)
_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник від бази практики:

_____
(посада)

_____
(підпис   ім'я, прізвище)

Керівник практики від
університету:

_____
(вчений ступінь, звання, посада)

_____
(підпис   ім'я, прізвище)

М.П.

РІВНЕ – 20__